

## **CIERPIENIE** (43) *sb n*

**cierpienie** (32), **cirpienie** (11); *cierpienie PatKaz II* (3), *Mymer*<sup>2</sup>, *MurzHist*, *KrowObr*, *Mącz* (3), *KuczbKat*, *CzechRozm* (2), *ModrzBaz*, *SkarŻyw* (4), *CzechEp* (5), *Calep*, *WujNT*, *WysKaz* (2), *SkarKaz* (6); *cirpienie March*<sup>1</sup>, *OpecŻyw* (3), *Mymer*<sup>1</sup>, *BartBydg*, *BielŻyw* (2), *WróbŻółt* (2), *BiałKat*. -enie (42), -ęcie (1).

*Pierwsze i drugie e jasne, w końcowym wahania.*

*sg N cierpienie* (11); -é (1) *OpecŻyw*, -e (1) *BiałKat*, -(e) (9). ♦ *G cierpienia* (15). ♦ *D cierpieniu* (1). ♦ *A cierpienie* (6); -é (1), -(e) (5). ♦ *I cierpieniem CzechRozm* (2), *cierpieni(e)m* (1) *SkarŻyw*. ♦ *L cierpieniu* (5). ♦ *pl N cierpienia* (2).

*Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.*

1. *Ból; dolegliwość fizyczna lub psychiczna; passio Mymer*<sup>1</sup>, *BartBydg*, *Mymer*<sup>2</sup> (30) : Takież kto ma wgołeniach bolenie/ taki niema zdrowią [!] ále częŕte ćirpienie. *March*<sup>1</sup> A4; *OpecŻyw* [192]; *PatKaz II* 34, 54, 54v; *Mymer*<sup>1</sup> 39v; *BartBydg* 108b; powiadał [*Epikurus*] że małe cirpienie znofzone ieŕt, á wielkie nietrwałe bywa. *BielŻyw* 101, 38; *WróbŻółt* E6v; *Mymer*<sup>2</sup> 41v; *BiałKat* 91 marg; *ModrzBaz* 18; Záchował ná wfzytkim obyczáie ŕwięte/ wpoŕŕuŕzeńŕtwie ochotę/ w ćierpieniu łtáteczność *SkarŻyw* 371, A2, 206; áni onego zna zbáwićielá [...] / *quem impaŕŕibile<sup>m</sup> dicunt* [...] o którym mowiá iŕt ieŕt bez ćierpienia/ ábo który ćierpieć nie moŕe. *CzechEp* 245, 49, 245, 246; *WysKaz* 25; *SkarKaz* 122a, 639a [2 r.].

*cierpienie dla kogo* (2): y nátem iednym wielkim vpominku rány tey/ y ćierpienia dla Pána mego Ieŕuŕa vkrzyŕzówánego/ przełtáne. *SkarŻyw* 356. Cf *Zwrot*.

*Zwrot*: »wydawać na cierpienie [*dla kogo*]« (1): człowiek ćiało ŕwe dáie Bogu zá ofiarę żywą/ kiedy ie wydaie ná ćierpienie dla niego *WujNT* 566.

*Szeregi*: »gorzkość i cierpienie« (1): Tego dla zmiéłłáy twą gorzkoŕtz ij twé cirpienijé/ ze krwią milégo Ieŕuŕa *OpecŻyw* [127]v.

»karanie albo cierpienie« (1): dwie łá rzeczy ktore zá grzechem idá: zmázá y karánie álbo ćierpienie. *KuczbKat* 220.

»męczenie i cierpienie« (1): Kryłtus ofiarowany być niemoŕe/ bes mężenia y ćierpienia. *KrowObr* 178.

»cierpienie i robota« (1): chciał Pan IEZVS vkázáć [...] pracey náŕzey zapłátę/ ábyłmy fię niá do ćierpienia y roboty pobudzáli. *SkarKaz* 121b.

2. *Znoszenie dolegliwości fizycznych i psychicznych; perfunctio, perpessio, passio (poenarum) Cn [czego]* (8) : Mowi to o łobie pan Ieŕus daiącz nam naukę skromnego cirpienia. *WróbŻółt* Nv; *CzechEp* 51; *Calep* 763a.

*cierpienie czego* (4): Czwarty łpołob ieŕt [...] gdy winowáyca [...] zá wyłtępkí ŕwe/ łam częŕć iednę płáci y nágradza: ábo iá teŕ iákim ćierpieniem karánia ná łobie odnoŕi *CzechRozm* 218v. Cf *cierpienie czego dla czego, Wyrażenia*.

*cierpienie czego dla czego* (2): A ćierpienie czego złego/ dla łámey prawdy y łpráwiedliwoŕci [...] iákie ma błogółáwieńŕtwo? *SkarKaz* 639a. Cf *Wyrażenia*.

*Wyrażenia:* »cierpienie ciężkości [dla czego]« (1): i ku cierpieniu wżelakich ciężkości dla imięń pańskie<sup>80</sup> mocnie pośilł ieden drugiego. *MurzHist* T3.

»cierpienie mąk« (1): ieft obowiązany ná niežnośne ćierpienie wiecznych mąk piekielnych. *WysKaz* 22.

*Szereg:* »praca i cierpienie« (1): Lecz pracy y ćierpienia nie żałuy *SkarKaz* 123a.

3. *Cierpliwość, tolerancja, wyrozumiałość; toleratio Mqcz, Cn; patientia Cn* (3) : A w tym nám przykład vbořtwa ij cirpienia zółtawili *OpecŻyw* 59v; *Mqcz* 457b; Ale żeby tą mową fwą y ćierpienim do czału onych kordow/ z ktorymi chodźili/ miał to w nich vtwierdzać *CzechRozm* 234v.

4. *jęz. Na oznaczenie strony biernej* (2) : verbum neutralis significationis, Ktore áni czynienia/ áni cierpienia známionuye. *Mqcz* 246c; Verbum [...] apud Grammaticos pars orationis actionem aut passionem significans, Yedná część mowy/ czynienie/ albo ćierpienie známienuyąca. *Mqcz* 484b.

*Synonimy:* 1. *bol, boleść, choroba.*

*Cf* [**CIERPIĘTLIWOŚĆ**], **CIERPLIWOŚĆ**, CIRPIĄCOŚĆ, **CIRPIEC**, CIRPIĘDNOŚĆ

DM